

خشکی دهان (Dry Mouth(xerostomai))

مایع سیال دهان شامل بزاق و مایع مخاطی است که از سلولهای ترشح کننده مخاط و غدد بزاقی ترشح میشود. سلولهای ترشحي مخاطی که در لثه و سایر بافتهای دهان قرار دارند بصورت مجموعه کوچکی در می آیند و با مجرای بسیار کوچک به دهان باز میشود اگر محیط دهان آلوده باشد این غدد متورم و دردناک خواهند شد میزان ترشح بزاق در حالت طبیعی روزانه تقریباً نیم الی یک لیتر است . خشکی دهان ممکن است به علت مصرف بعضی از داروها از قبیل داروهای ضد افسردگی و ضد فشار خون و یا مشکلات تیروئید و دیابت باشد و یا در اثر عصبانیت و استرس که یک امر طبیعی است و اصولاً با خوردن مقداری آب برطرف خواهد شد اگر بطور متوالی تکرار شود باید حتماً بدنبال پیدا کردن درمان باشیم.

اختلال در ترشح بزاق و کم شدن میزان جریان بزاق باعث ایجاد مشکلاتی بشرح زیر خواهد شد:

۱. عدم مکانیسم عمل حس چشایی و از دست دادن حس چشایی
 ۲. ایجاد اشکال در عمل جویدن و بلع و تکلم
 ۳. افزایش میزان پوسیدگی و عفونت دهان
 ۴. ایجاد زمینه مناسب برای رشد انواع قارچها (Fungi) و بوی بد دهان
- لازم به ذکر است که خشکی دهان یک بیماری نیست بلکه علامتی است از اختلال برگشت پذیر یا برگشت ناپذیر غدد بزاقی دهان.
- ضایعات عفونی غدد بزاقی مانند اوریون ، سبب خشکی موقت دهان میشوند که پس از بهبودی جریان بزاق به حالت طبیعی بر میگردد. بیماریهایی مانند بیماری Mikulicz یا سندرم شوگرن (Sjogren) سبب ایجاد تغییرات برگشت ناپذیری میشوند که نهایتاً به کاهش پیشرونده ای در

میزان بزاق تولید شده منجر می گردد. رادیو تراپی ناحیه سر و صورت موجب آتروفی غدد و کاهش میزان بزاق مترشحه می شود. دهیدراتاسیون و آتروفی ناشی از پیری غدد (Senile Atrophy) که با کاهش در تولید میزان بزاق تولیدی همراه هستند.

بسیاری از داروهایی که بطور گسترده مورد استفاده قرار می گیرند از فعالیت غدد بزاقی می کاهند. مثلاً داروهایی که برای کنترل فشار خون و یا درمان روان درمانی (از جمله آرامبخش ها و ضد افسردگی ها) و همچنین آنتی هیستامین ها دارای چنین عارضه جانبی هستند. بیماریهای دیگر که سبب خشکی دهان میشوند از قبیل: دیابت، پارکینسون، ایذر (Aids)، ضایعات عصبی و ضربه های سر و گردن می باشند.

درمان:

۱. معاینه غدد و بررسی آن از نظر شکل، رنگ و قوام بافت و امتحان ترشح غدد با استفاده از اسید سیتریک ۲ در صد
۲. رادیوگرافی ساده و ماده حاجب
۳. آزمایش کامل خون
۴. نوشیدن کم کم آب بطور متوالی
۵. نخوردن قهوه و چای و بعضی از سوداها و الکل
۶. مصرف نکردن مواد محرک و ادویه جات در غذا
۷. جویدن آدامس بدون قند
۸. در صورت نیاز استفاده از بزاق مصنوعی

اهمیت بزاق :

بزاق دهان دارای اهمیت زیادی است. از نظر سلامت عمومی بدن و جلوگیری از ورود باکتری و تکثیر آن در دهان و ابتلا دستگاه گوارش و جلوگیری از پوسیدگی دندانها مهم می باشد که در صورت کاهش آن باید هرچه زودتر به دندانپزشک و پزشک مراجعه شود یا از بروز عوارض بعدی پیشگیری بعمل آید.